

UNIwersytet KAZIMIERZA WIELKIEGO W BYDGOSZCZY

WYDZIAŁ PSYCHOLOGII

ZAGADNIENIA NA EGZAMIN DOKTORSKI W ZAKRESIE DYSCYPLINY PODSTAWOWEJ OSÓB Ubiegających się o NADANIE STOPNIA DOKTORA W DYSCYPLINIE NAUKOWEJ PSYCHOLOGIA

Zagadnienia egzaminacyjne z psychologii różnic indywidualnych

- Problemy przy wykorzystywaniu podstawowych kategorii służących do opisu różnic indywidualnych.
- Typ czy cecha.
- Determinanty różnic indywidualnych; badania genetyki zachowania.
- Współczesne teorie inteligencji.
- Biologiczne podłoże inteligencji.
- Osobowość jako zespół cech – PEN, PMO, model HEXACO.
- Funkcjonalne znaczenie temperamentu.
- Style jako konstrukty psychiczne określające istnienie różnic indywidualnych.
- Badania międzykulturowe w paradygmacie różnic indywidualnych.
- Psychologia różnic indywidualnych w psychologii zdrowia.

Literatura:

- 1) Szarota, P., Ashton, M. C., Lee, K. (2007). Taxonomy and structure of the Polish Personality Lexicon. *European Journal of Personality*, 21, 823-852.
- 2) Elias, A. (1981). *Temperament a system regulacji stymulacji*. Warszawa: PWN.
- 3) Strelau, J. (2002). *Psychologia różnic indywidualnych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- 4) Strelau, J. (2006). *Temperament jako regulator zachowania*. Gdańsk: GWP.
- 5) Wrześniewski, K., Włodarczyk, D. (red.) (2004). *Choroba niedokrwienna serca*. Gdańsk: GWP.
- 6) Zawadzki, B. (2002). *Temperament – geny i środowisko*. Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Zagadnienia egzaminacyjne z psychologii rozwoju

- Przedmiot badań, zadania i działy współczesnej psychologii rozwojowej.

- Podstawowe różnice w dwóch podejściach do badań nad rozwojem: klasycznej psychologii rozwoju dzieci i młodzieży oraz psychologii rozwoju człowieka w ciągu życia.
- Pojmowanie rozwoju w literaturze psychologicznej.
- Podstawowe cechy rozwoju psychicznego (ukierunkowanie, progresywność, ciągłość, stadialność zmian oraz specyficzność w dziedzinie rozwoju).
- Modele przebiegu zmian rozwojowych (mikro- i makroskopowe).
- Mechanizmy rozwoju psychicznego (dziedziczenie i dojrzewanie oraz środowisko i nabywanie doświadczeń).
- Klasyczne teorie rozwoju poznawczego dzieci i młodzieży (Piaget, Wygotski, Bruner) oraz koncepcje rozwoju w dorosłości (postformalnego).
- Podstawowe tendencje w rozwoju człowieka w ciągu jego życia (fizycznym, motorycznym, poznawczym, emocjonalnym, społeczno-moralnym, osobowości).
- Zastosowania wiedzy o rozwoju psychicznym w praktyce społecznej (obszary i sposoby wspomaganie rozwoju).
- Sposoby gromadzenia danych o rozwoju: podstawowe podejścia badawcze (skoncentrowane na „zmienne” vs na „osobie”; statyczne vs dynamiczne; ilościowe vs jakościowe); plany badań rozwojowych (poprzeczne, podłużne, ukośne i sekwencyjne); badania mikrogenetyczne.

Literatura:

- 1) Strelau, J. (red.) (2000). *Psychologia*, tom 1. Gdańsk: GWP.
- 2) Trempała, J. (red.) (2011). *Psychologia rozwoju człowieka*. Warszawa: PWN.
- 3) Turner, S. J. i Helms, D. B. (1999). *Rozwój człowieka*. Warszawa: WSiP.
- 4) Vasta, R., Haith, M. M. I Miller, S. A. (1995). *Psychologia dziecka*. Warszawa: WSiP.

Zagadnienia egzaminacyjne z psychologii klinicznej

- Czynniki ryzyka rozwoju zaburzeń wg głównych paradygmatów psychologicznych.
- Czynniki ochronne zdrowia psychicznego.
- Charakterystyka zaburzeń zachowania i osobowości.
- Uzależnienia – rodzaje, kryteria rozpoznania, charakterystyka.
- Zaburzenia nastroju – rodzaje, kryteria rozpoznania, charakterystyka.
- Schizofrenia - rodzaje, kryteria rozpoznania, charakterystyka.
- Zaburzenia lękowe, behawioralne i pod postacią somatyczną - rodzaje, kryteria rozpoznania, charakterystyka.

Literatura:

- 1) Cierpiałkowska, L., Sęk, H. (2016), (red.). *Psychologia kliniczna*. Warszawa: PWN
- 2) Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD–10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne. (pr. zbior.), (1997). Uniwersyteckie Wydawnictwo Medyczne „Vesalius”, IPIŃ Kraków - Warszawa.
- 3) Seligman, M., Walker, E., Rosenhan, D. (2003). *Psychopatologia*. Poznań: Wyd.Zysk i S-ka.

Zagadnienia do egzaminu doktorskiego z diagnozy psychologicznej

- Specyfika diagnozy w zależności od paradygmatu psychologicznego.
- Specyfika diagnozy w zależności od miejsca pracy psychologa.
- Porównanie różnych metod diagnostycznych, w tym jakościowych i ilościowych, kwestionariuszowych i projekcyjnych (jaka jest ich specyfika, jaka jest ich wartość diagnostyczna i możliwość zastosowania, ich zalety i ograniczenia oraz źródła potencjalnych błędów).
- Przebieg procesu diagnostycznego wg Paluchowskiego i Kondasa.
- Warunki dobrego kontaktu z osobą badaną i czynniki go utrudniające.
- Błędy popełniane podczas procesu diagnozy.
- Porównaj diagnozę nozologiczną z diagnozą funkcjonalną.
- Zasady etyczne obowiązujące podczas procesu diagnozy.

Literatura:

- 1) Paluchowski, W.J. (2001). *Diagnoza psychologiczna*. Warszawa: WN Scholar
- 2) Stęplewska-Żakowicz, K. (2009). *Diagnoza psychologiczna*. Gdańska: GWP

Zagadnienia do egzaminu doktorskiego z psychopatologii

- Przyczyny zaburzeń wg głównych paradygmatów psychologicznych.
- Systemy klasyfikacji zaburzeń psychicznych – ICD i DSM – charakterystyka i przydatność.
- Porównaj objawy i syndromy psychopatologiczne.
- Zaburzenia świadomości i uwagi – charakterystyka i różnicowanie.
- Zaburzenia uczuciowości – podział i charakterystyka.
- Zaburzenia spostrzegania – charakterystyka i różnicowanie.
- Zaburzenia woli – charakterystyka i rodzaje.
- Zaburzenia myślenia – charakterystyka i rodzaje.

Literatura:

Cierpiałkowska, L. (2007). *Psychopatologia*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.

Zagadnienia egzaminacyjne z psychologii społecznej

- Zachowania prospołeczne – przejawy, geneza, znaczenie.
- Agresja jako zjawisko psychospołeczne.
- Problem piętnowania i wykluczenia społecznego w kontekście grup „mniejszości” i „większości”.
- Fenomen atrakcyjności interpersonalnej.
- Terroryzm – istota, przyczyny, „narzędzia”, osobowość terrorysty, możliwości zapobiegania i niwelowania.
- Postawa jako centralna kategoria psychologii społecznej - możliwości zmiany postaw.
- Autoprezentacja – sposób rozumienia, determinanty, motywy, strategie.
- Procesy komunikowania się.
- Grupa społeczna – pojęcie, struktura, dynamika.
- Tożsamość – sposób rozumienia, uwarunkowania, wymiary, kształtowanie się i dynamika.

Zagadnienia egzaminacyjne z psychologii pracy, organizacji i zarządzania

- Dopasowanie do pracy. Dopasowanie zawodowe. Konsekwencje niedopasowania dla pracownika i organizacji. Mechanizmy przywracania dopasowania.
- Psychospołeczne czynniki stresu w pracy. Modele teoretyczne wyjaśniające powstawanie stresu w pracy. Style i strategie radzenia sobie ze stresem w pracy.
- Kariera zawodowa a kariera życia. Sytuacyjne i dyspozycyjne czynniki kariery zawodowej na różnych etapach życia.
- Praca i Rodzina. Konflikty między życiem osobistym i zawodowym. Czynniki sprzyjające i chroniące przed dysharmonią między tymi rolami życiowymi.
- Procesy grupowe a sprawność grupy pracowniczej i jednostki. Czynniki organizacyjne i psychologiczne sprzyjające efektywności pracy grupowej.
- Dobrostan w pracy. Znaczenie nastroju, emocji w pracy, zaangażowania oraz sensu (znaczenia) pracy w osiąganiu wysokiej jakości doświadczenia pracy. Korzyści z zadowolenia z pracy dla pracownika o i organizacji.
- Motywacja do pracy. Rola czynników sytuacyjnych (charakterystyki pracy) i dyspozycyjnych w kształtowaniu zaangażowania do pracy.

- Postawa do pracy (styl orientacji zawodowej), kształtowanie pracy (*job crafting*) i przywiązanie do organizacji jako czynniki zaangażowania, zdrowia i dobrostanu.
- Zjawiska psychopatologiczne w pracy: wypalenie zawodowe, stalking, pracoholizm. Uwarunkowania i konsekwencje dla pracownika i organizacji.
- Psychologiczne aspekty doświadczania pracy oraz bezrobocia. Czynniki sytuacyjne oraz podmiotowe związane z jakością życia w pracy i poza pracą.

Zagadnienia egzaminacyjne z metodologii badań psychologicznych

- Paradygmaty w badaniach naukowych i konsekwencje ich stosowania.
- Poznanie naukowe w psychologii jako nauce empirycznej.
- Projektowanie procesu badawczego w paradygmacie postpozytywistycznym.
- Hipotezy i ich klasyfikacja.
- Przydatność modeli eksperymentalnych i korelacyjnych w prowadzeniu badań ilościowych.
- Konstruowanie modeli teoretycznych i ich weryfikacja za pomocą danych empirycznych.
- Testy psychologiczne i ich rodzaje.
- Metody szacowania rzetelności i trafności testu.
- Moc różnicująca pozycji testowych, rzetelność i błąd standardowy pomiaru – znaczenie pojęć i relacje między nimi.
- Zastosowanie eksploracyjnej i konfirmacyjnej analizy czynnikowej w badaniu struktury testu.
- Standaryzacja i normalizacja testów.

Literatura:

- 1) Brzeziński J. (2019), Metodologia badań psychologicznych. Wydanie nowe. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- 2) Brzeziński, J. (2000). Badania eksperymentalne w psychologii i pedagogice, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- 3) Brzeziński (red. 2006), Metodologia badań psychologicznych. Wybór tekstów. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN
- 4) Cresswell, J. (2013). Projektowanie badań naukowych. Metody jakościowe, ilościowe i mieszane. Kraków: Wydawnictwo UJ.
- 5) Hornowska, E. (2001). Testy psychologiczne. Teoria i praktyka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- 6) Kuhn, T. (2011). Struktura rewolucji naukowej. Aletheia
- 7) Popper, K. (1997). Mit schematu pojęciowego. W obronie nauki i racjonalności. W-wa: Książka i Wiedza.
- 8) Popper, K. (1999). Nędza historycyzmu. W-wa Wydaw. Naukowe PWN.